

Leerrede over Habakuk 3: 2 uitgesproken op biddag (morgendienst) 20-3-1957 te Schiedam door ds. H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 132: 1, 2 en 3

Lezen - Habakuk 1

Voorrede.

In wat wij zongen over het lijden van David, legt hij niet de nadruk op dat Saul hem had vervolgd als een veldhoen op de bergen, maar spreekt hij zijn leed uit over een andere zaak. In zijn hart woonde, dat God geëerd zou worden van Dan af tot Ber-séba toe, dus in het ganse land. Ja, hij had gezworen niet te zullen rusten totdat hij een woonplaats gevonden had voor den HEERE, waar Jakobs Machtige kon verkeren. En nu raakte dat het hart van David, in zijn zwerven, dat het zo in het land niet gesteld was, dat de ark des verbonds zelfs niet in het middelpunt stond. Het is dan ook een verheven geschiedenis die wij lezen, dat David, toen bij koning geworden was, de ark opbracht naar Sion, uit Abinadabs huis, waar de ark jaren geweest was, nadat hij teruggekomen was uit het land der Filistijnen. Maar nu plaatsten de Israëlieten de ark op een nieuwe wagen, en deden daar dus net mee als de onbesneden Filistijnen gedaan hadden. Dan gebeurt er dit; onderweg struikelen de runderen, en iemand grijpt de ark, om te verhoeden dat hij van de wagen valt, en..... dan treedt bij die man onmiddellijk de dood in. Hij sterft daar bij de ark. Dat brengt zulk een schrik teweeg, dat de ark inderhaast gebracht wordt in Obed-Edoms huis. Daar blijft hij drie maanden. Dan hoort David, dat de HEERE het huis van Obed-Edom gezegend had en alles wat hij had, en wel om de ark. Daarop roept David geheel Israël op om de ark op te voeren, en zegt tegelijk waarom het zo gegaan was, toen men de eerste keer de ark zou opvoeren. Toen was er niet naar recht gehandeld. Want God had niet bevolen dat de ark gereden moest worden, zelfs niet met de grootste statie, maar dat de ark gedragen moest worden, op de schouders van de priesters, die God daartoe had verordend.

Wij zien dan, dat er zelfs bij zulk een man als David, die leed droeg omtrent de eer van God, bij het eerste opvoeren van de ark niet het nodige licht was om naar recht te handelen, waardoor er zulke ernstige tegenslagen hadden plaatsgevonden. Daaruit kwam een onderzoek naar het "waarom", om tot de ontdekking te komen: wij hebben niet naar recht gehandeld; de ark moet gedragen worden. En als zij daarna naar recht handelen, dan komt de ark op de plaats van bestemming, en wordt de ark met vreugde opgevoerd, en komt in het middelpunt te staan. David benijdde Obed-Edom niet, dat God hem en zijn ganse huis gezegend had, maar David wenste dat die zegen van God vermenigvuldigd werd over het ganse volk, van Dan af tot Ber-séba toe. Dat woonde in Davids hart.

Laat ons uit die geschiedenis leren, dat, terwijl David de van God verkorene en beminde was, ook steeds de verlichting van dien Geest nodig had om naar recht te handelen. Als David dat nodig gehad heeft, steeds weer, hoeveel te meer wij, arme stumpers, behorend tot een natie, tot een volk, waar God zozeer op tegen heeft, en waarop toepasselijk is, dat duisternis de aarde bedekt, en donkerheid de volken. Nochtans is, terwijl de zaken zó zijn, God de onveranderlijke Majesteit en is Jezus Christus gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid, en heeft Hij ons Zijn Woord geschonken, waar we nog onder mogen verkeren.

Tekst.

Er is dan een woord op me gaan werken voor biddag, in de omstandigheden waarin het ganse gestel is, ook wij en ons vaderland.

Ge vindt dat woord onzer overdenking in het tweede vers van het derde hoofdstuk van de profeet Habakuk, waar wij aldus lezen:

*HEERE, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o HEERE!
behoud dat in het leven in het midden der jaren, maak het bekend in het
midden der jaren; in de toorn gedenk des ontfermens.*

Zingen.

Psalm 68: 16

Leerrede.

Het opschrift boven het derde hoofdstuk, waaruit wij het woord onzer overdenking voor uw aandacht lezen is: "Een gebed van Habakuk de profeet, op Schigjonoth". Dan volgt aanstonds het woord dat wij lezen: "HEERE, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd". Daarmee bedoelt de profeet in het bijzonder op het hoofdstuk dat ons zo-even is voorgelezen, n.l. dat hij als uit de mond Gods had vernomen wat zijn volk en wat het land zou wedervaren; dat de Chaldeeën zouden komen, dat grote en machtige volk en woningen zouden nemen die niet van hun waren. Daaruit volgt aan het einde van het eerste hoofdstuk een gebed van Habakuk. En dan lezen wij in het tweede hoofdstuk: "Ik stond op mijn wacht, en ik stelde mij op de sterkte, en ik hield wacht om te zien, wat Hij in mij spreken zou, en wat ik antwoorden zou op mijn bestraffing". Daaruit verstaan we de ootmoedige gesteldheid van de profeet. Het is niet zó bij hem gesteld: "Ik, Ik heb nu wel een goed gebed gebeden". Neen, want hij is in afwachting van wat God in hem spreken zou en wat hij antwoorden zou op Zijn bestraffing. Dan is het antwoord dat hij van God ontvangt: "Schrijf het gezicht, en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt. Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven".

Het derde hoofdstuk begint met: "HEERE, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd". Hoe hebben wij dat te verstaan? Je zou zeggen: zulk een man als Habakuk behoefde toch niet te vrezen! Een waar begenadigde; een kind Gods! Daarbij had hij nog dat verheven profetische ambt. En hij vrezen? Daar is toch geen noodzaak toe? Ja, maar bedenk eens even, we hebben hier te doen met iemand die een rechte kenner van God is. Niet een prater erover! Maar iemand die God bevindelijk kent, en dus weet welk een reine, heilige, vlekkeloze Majesteit God is. Mozes, die ook een rechte kenner van God was, spreekt dat Hij een God is Die te allen dage toorn. Die man heeft dus in zijn ziel omgedragen dat die liefderijke, reine, vlekkeloze Jehova, zulk een God was, dat Hij met een mens en wat die bij zich heeft uit Adam, geen gemeenschap kan hebben. Nu waren Mozes en Habakuk mensen uit Adam gesproten, en daarin bezagen zij niet alleen zichzelf, maar ook hun naaste. En daar zij God recht kenden, is het voor de hand liggend, dat die mensen gevreesd hebben voor Zijn machtige hand, voor Zijn toorn, voor Zijn gramschap, voor die God Die de zonde haat en straft.

Bij wat hier staat: "Heb ik gevreesd", moeten wij in het minst niet denken aan een slaafse vrees, zoals iemand die God niet vreest dat bij zich kan hebben. Want dat is geen vrees voor de zonden, geen haat tegen de zonde en tegen wat in strijd is met de Goddelijke Wet, maar niets anders dan een angst, een benauwdheid voor de stráf op de zonden zonder meer. Dat is bij de goddelozen net zoals het bij Kaïn was.

Toen Kaïn zijn broeder Habel had doodgeslagen, deed hij of er niets aan de hand was. Maar, als God hem aanspreekt: "Waar is Habel, uw broeder?", dan wil hij er zich eerst nog van afmaken met: "Ik weet het niet; bèn ik mijns broeders hoeder?" (Dat is toch een stukje brutaliteit, om zó te spreken tot God!). Maar als God dan spreekt dat er een stem van het bloed zijns broeders is, dat tot God riep van de aardbodem, en dat hij vervloekt was van de aardbodem, dan vreest Kaïn zó, dat hij zegt: "Mijn misdaad is groter, dan dat ze vergeven worde", "Het zal geschieden, dat al wie mij vindt, mij zal doodslaan". Als men daarbij niet dieper doordenkt, dan zou men zeggen: "Maar dat is toch een oprecht overtuigde zondaar, die bekent dat zijn misdaad zo groot is, dat zij groter is dan dat zij vergeven worde". Als er geen kennis is, dan zou men zeggen dat hij een diep inzicht in de zonden heeft. Neen, die man had helemaal geen inzicht in de zonde! Hij had maar één ding op het oog, en dat was om de straf op de zonde mis te doen. God stelde een teken aan Kaïn, opdat hem niet versloeg al wie hem vond, en dan lees je verder niets meer van hem, dan dat hij heenging en een stad bouwde en die naar de naam zijns zoons noemde. Het hek was van de dam! Klaar er mee!

Zó is het hier bij Habakuk niet, hoor. Denkt het u eens even in. Wij hebben hier te doen met een profeet, met een knecht, een dienaar, die dat waarlijk uit God was. Dan kan het niet uitblijven of men zou wel wensen om allen, klein en groot, jong en oud, rijk en arm, van de weg des verderfs af te brengen, opdat de voeten gesteld worden op de weg des hemels. Doch die man leefde in een tijd dat de afval zo algemeen was en zo groot, dat de profeten eenvoudigweg bespot werden: óóh, hij! En dié, ja, die denken dat ze het alleen weten! En, men ging door! De één in zijn zonden en goddeloosheid, en de ander in zijn godsdienst, van welke aard die godsdienst ook was. Een ieder leefde zijn eigen leven. Daar stond nu de profeet als machteloos tegenover; hij kon in heel het geval totaal niets veranderen. Dat is verschrikkelijk, als je daar eens goed inkomt! Hij moest dus met lede ogen aanzien, dat allen zó hun ondergang tegemoet renden. Daar hielp geen praten aan, daar hielpen geen vermaningen aan, daar hielp niets aan. Nu sprak God dat de Chaldeeën zouden komen. Dat machtige volk uit het noorden, gelijk Jeremia en andere profeten ook hadden voorspeld. En nu krimpt het hart van Habakuk in elkander. Want als de afrekening kwam, óóó, wat zou daar het eind van zijn!! En wat moest hij tot dat alles zeggen? We zeiden dat hij God bevindelijk kende. Nu kon de profeet uit de kennis van die Hoge Majesteit niet aan de gang met: "HEERE, kon het zus, en mocht het zo, en als het eens wezen mocht", en "och, HEERE, behoeft dát niet, en wilt Gij alstublieft genadig zijn, en nog barmhartig wezen, en het oordeel afwenden". Neen, dat kon de man niet. Waarom niet? Omdat bij God kende. Want we hebben met iemand te doen, die niet alleen tot God bekeerd was, en een ambt had, maar die God bevindelijk kende. Dat blijkt genoegzaam uit Zijn gebeden, die hij heeft uitgesproken en die wij hier opgetekend vinden. Hij was dus niet iemand, die op zijn bekering leefde, die dóórging in: "Ik heb een ambt", en dáárop rustte; maar die leefde uit de genadehand van God, uit de toebrenging tot zijn arme ziel, om daaruit datgene te hebben wat hij zelf nodig had en om uit te delen aan zijn naaste. Zodanig dus, dat, als hij sprak, hij mocht spreken de woorden Gods, en waar hij diende hij dat deed als uit kracht die God verleende. Zodat zijn spreken onder het volk dan niet bestond in veronderstellingen, in conclusies te trekken hoe het wel zou zijn! Neen, helemaal niet. Maar om door te kunnen geven wat God bij hem neerlegde.

Van Huntington is nog bekend dat hij een vriend had, die hem dikwijls flinke sommen geld had gegeven. Op een keer ging hij naar die vriend toe en vroeg hem of hij niet wat geld voor hem te leen had. Die vriend zegt: "Ja zeker, waarom niet? Maar waar is het voor?" Huntington zegt: "Ik wil die en die bijbelverklaring eens hebben". Maar toen zei die vriend: "Neen, daar krijg je geen centen voor". Huntington vroeg: "Wel, waarom niet? En toen zei die vriend: "Ik kom naar de kerk om van jou te horen wat God jou geeft voor ons. Maar niet dat ik moet gaan

zeggen: dat is geleend." Dus niet op stap met: wat van een ander was. Daarom gaat de profeet hier ook niet op stap met woorden van Jeremia of van anderen. Maar die man leefde met zijn hart bij God. Er was een onderhouding van het genadewerk in hem en een kennis van wie God was in Zijn natuur, in Zijn werken, maar ook in zijn Wezen, dus in Zijn handelingen tegenover een zondig verdorven volk. Nu wist die man vooruit: óóóh, als straks die vloed van de toorn van God losbreekt, verschrikkelijk, verschrikkelijk! O, mijn arm, mijn arm, mijn arm geslacht, mijn arm volk. Met weedom in zijn hart heeft hij hen over de aarde zien gaan. Daarom maakt dat zijn vrees uit, dat hij de reine rede Gods heeft gehoord. Recht en gerechtigheid zijn de vastigheid van Gods troon. God trekt partij voor Zichzelf, voor de heerlijkheid van Zijn Wezen. Daar nu de Wet het uitgedrukte Beeld is van de reinheid van Gods Wezen, en men die Wet verbroken heeft, zo kan het niet anders of God doet, daar Hij voor Zichzelf opkomt, recht wedervaren aan die reine en Goddelijke Wet.

Het is nu wel een tijd, dat het zover gekomen is, dat zelfs in zekere kringen over die Wet der zeden, dat uitgedrukte Beeld van de reinheid van Gods Wezen, platweg gezegd wordt: "O, dat is een wet voor de Joden; die gaat ons, christenen niet meer aan; wij hebben nu het Evangelie, en hebben geen Wet meer nodig." Zo ver is het al gekomen met wat men noemt protestanten en christenen. Zodoende, als er geen wet is, dan is er ook geen overtreding. Die zaak is helder en klaar. Daardoor beleven we nu een tijd dat zonde geen zónde meer is. Men neemt de Wet en daar doet men zelf mede, in plaats dat men onder de Wet gaat staan en dat de Wet met ons doet. Daar hebben we eigenlijk al heel de oplossing, hé? Men heeft des HEEREN woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben?

Nu trekt, zeggen we, die Majesteit partij voor Zichzelf, voor de heerlijkheid van Zijn Wezen, in Wetten uitgedrukt. En de Wet spreekt de vloek uit op de overtreding. Mozes heeft toen hij tot het volk sprak en dat lied heeft aangeheven, dat bewaard zou blijven tot in geslachten, om zo te spreken de zegeningen uitgezongen over wanneer men gerechtigheid zou nastreven en des HEEREN Wet bewaren, maar de vloek wanneer men daarvan zou afwijken. Dan zou gelden: vervloekt uw ingang, vervloekt uw uitgang, vervloekt uw veld, vervloekt uw baktrog. En al ware Israël in dat land, waarover God Zijn hand opgeheven en gezworen had aan Abraham, Izak en Jakob dat Hij het hun zaad zou geven, zo zouden ze uit hun land gebannen worden. Daar was niets aan te doen. Máár (dit er ook tegelijkertijd bij) wanneer ze - al waren ze aan het einde der aarde - zich schuldig zouden kennen, en zich voor God zouden vernederen, al waren dan de verdrevenen aan het einde der aarde, dan zou God ze van daar halen. Want Hij zou Zijn verbond niet verbreken. Wel haat en straft Hij de zonde; daar doet God geen afstand van.

Verstaan we dan wat de profeet bedoelt met: "Als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd"? God kan van Zijn recht geen afstand doen, en ontziet geen vlees. Hij spreekt: "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid van Mijn troon". Nu is dát hetgeen waarmede de profeet bezet is. We moeten ons eens even indenken, hoe de profeet als de geballaste is geweest; hij liep, om zo te spreken, als met heel dat volk op zijn rug. En wat kon hij veranderen? Wat voor wijziging kon hij aanbrengen? Het volk hóórde niet. En God was niet te veranderen, want Hij doet geen afstand van Zijn recht. Men zou zeggen: "Dan is het hópeloos!" Ja, wat blijft er nu bij de profeet over in die hopeloze staat? Gebéd.

En nu heden ten dage, zoals wij hier zijn, blijft het er nóg. Waarin bestaande? In: "Och, Heere! mocht Gij Uw oordelen genadiglijk afwenden?" Dat hóórt God niet, hoor! Want Hij doet geen afstand van Zijn recht. In: "Heere wilt Gij nog in barmhartigheid handelen"? God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Die twee deugden in Zijn Goddelijk Wezen staan tegenover elkander. Dat gaat ook niet. Dus, alle "mocht het" en "kon het" en "als het eens wezen mocht" breken af op de reinheid van Gods vlekkeloos Wezen. Zullen we dat allemaal goed in ons opnemen? Want God gaat voor mij niet uit de weg, en Hij doet het voor

u niet, voor geen ène Nederlander.

Daarom heeft Habakuk, de profeet het maar niet geprobeerd, want daartoe kende hij God te goed. De profeet is met vrees bezet geweest voor wat er komen zou, maar is niet op enigerlei wijze werkzaam geweest met het oordeel maar wèg te bidden. We zeiden dat er nochtans gebed overblijft. Dat blijkt hier, uit het vers dat we uw aandacht voorlazen. Maar dat is niet een gebed van: "O God, blijf Gij maar in de hemel met Uw oordelen en we zullen hopen dat het hier wat beter zal gaan, en wilt Gij er Zelf Uw genadehand nog in hebben ook om te helpen"? Helemaal niet. De profeet moet die Majesteit in alles toevallen en eren. God doet recht als Hij toorn brengt over het volk. Maar nu blijft dít over: "Uw werk, HEERE! behoud dát in het leven in het midden der jaren; en maak het bekend in het midden der jaren; in de toorn gedenk des ontfermens". Dat is toch geen vleselijk gebed, dat het ons maar mag welgaan en dergelijke? We hebben hier te doen met een gebed, waarvan we wel kunnen zeggen: dat de profeet die Majesteit als aangrijpt in het rommelend ingewand van Zijn barmhartigheid. Die God, Die weet wat van Zijn maaxsel zij te wachten, en Die van eeuwigheid bewogen is geweest, en zulk een werk heeft uitgedacht, waarin de engelen begerig zijn in te blikken. Nu blijft dat over. We kunnen het met een paar woorden uitdrukken: dat is het verbond van God, dat Hij in de eeuwigheid met Zijn Zoon heeft gesteld. Nu leert Zijn kerk hier, uit de genade Gods, zelfs onder de oordelen en gerichten aan de kant van God te komen staan en die Majesteit te eren wanneer Hij toorn over ons brengt, maar ook dat in stand blijft datgene wat in Zijn hart is, namelijk dat Zijn werken bekend zouden zijn op aarde, werken van Zijn liefde en Zijn genade. Voelen wij nu niet, dat er gebed blijft, en wel zulk een gebed dat God kan verhoren, daar het niet indruist tegen de heerlijkheid van Zijn Wezen, maar er juist mee in overeenstemming is? Dat God geve, dat een ieder van ons dat recht versta. Want al ware het, dat wij dit seizoen aanvingen met de helft van de tijd te wenen: "O God, mocht het en kon het", en de andere helft plat op de grond doorbrachten met het oordeel af te bidden, dan zou (zal een ieder dat goed in zich opnemen) nóg het woord van God zijn: "Raap uw kramerij weg uit het land, gij inwoneres der vesting!". Of God wil zeggen: "Daar ga Ik nóóit mee akkoord; Ik ben niet te bewegen met tranen, en dat gij op de grond gaat liggen met afbidden, en alles maar naar je toe haalt en heel de breuk maar laat zitten, met al het oordeel en de zonden, waarmede Ik naar eer en kroon gestoken wordt, dat doe Ik nóóit!"

Het is zeer nuttig als wij er acht op geven, hoe de heiligen der hoge plaatsen en de profeten geweest zijn onder het oordeel. Ziet dan naar Jeremia. Heeft die man het oordeel kunnen afbidden? Ja, kijk eens, als hij zag op de ellende, dan had hij het zeker ook wel willen doen, en alles willen afkeren. Maar nu komt de kennis van God tussenbeide; dat kan zó niet. Ook is het woord van God tot hem: "Bid niet voor dit volk en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, en loop Mij niet aan; want Ik zal u toch niet horen".

Zo ook bij Ezechiël: "Ofschoon Noach, Daniël en Job in het midden deszelven waren, zo waarachtig als Ik leef, zo zij zonen en dochteren bevrijden zullen, zij zelven alleen zouden bevrijd worden". Met het oordeel afbidden gaat God niet akkoord.

Denkt u eens even in: hier in Nederland heeft God gewoond! Hier heeft Christus Zijn hardstee gehad. Hij is geëerd geweest van de hoogste overheid af tot de laagste in staat. Hij had hier Zijn thuis. Waren er dan toen geen zonden, geen goddeloosheid? Ja zeker, óf die er waren. Maar dan was God zo liefderijk, dat Hij Nederland met slagen bezocht. En die brachten dan teweeg, dat zij de zonden aflegden en zich voor God vernederden en verootmoedigden, en weerkeerden tot God hun Schepper, en dat Christus weer ten hoogste werd geëerd en gehuldigd. Dat bracht het teweeg. Maar nu zijn we niet meer een christelijke natie. Dat heeft opgehouden. We zijn een neutrale staat geworden. Kijk eens, als het nu maar binnen bepaalde perken blijft! Want het moet niet ál te erg gaan lopen, want dat is dan niet toelaatbaar. Maar anders: nu, dan heeft een christen hier dezelfde rechten als een communist

en een atheïst. Dát is ons vaderland geworden. In zaken wordt niet meer gehandeld met: wat leert ons het Woord? Maar met: wie heeft de meeste stemmen? Zegt nu zelf eens; wie zit er nu op de troon? Christus of het beest? Het beest toch zeker?

Want er wórdt niet meer naar het Woord gehandeld. Dat mag erbij gehaald worden; jáá, maar het werpt geen gewicht meer in de schaal.

We hebben zo even wat gezegd van David als kind Gods. Als hij de ark wil opbrengen naar Sion, en de ark wordt niet gedragen op de schouders van de priesters, er dus niet wordt gehandeld naar recht, zoals God het wilde, dan scheurt God een scheur met Uza, wanneer deze dood neervalt naast de ark des verbonds. Wat niet naar het Woord is, dát heeft geen dageraad. God wil de eerste, de hoogste plaats hebben, bij een ieder persoonlijk, of het een kind is of dat men van middelbare leeftijd is of in hoge ouderdom. God wil de éérste plaats innemen in het hart. En al hangen de lappen er bij ons bij van verdriet en ellende, doch er blijven nog afgoden bij ons staan, dan kunnen we in een gescheiden staat over de aarde gaan. En al is men kind Gods, maar er zitten afgoden die een hogere plaats innemen dan God, dan deelt God er niet mee. Die zaken zijn niet anders; dat is het Woord en de leer van God. Dat is niet een idee van mij of van die of die, maar dat leert ons het Woord.

Nu moeten we eens nagaan hoe het gegaan is. Men heeft in ons vaderland indertijd zó gehandeld: men is God gaan verlaten, zelfs de Fransen zijn ingeroepen; vrijheid, gelijkheid en broederschap uitgeroepen, en alle standen, die God in het leven had geroepen, heeft men eenvoudigweg omver getrapt met: we zijn allen gelijk. Toen het begon werd de Franse koning zelfs genoemd: de ambtenaar van het volk. De Fransen, die men hier had ingeroepen, kwamen de "wáre" vrijheid brengen. Toen heeft men, om kort en zakelijk te zijn, gebroken met Christus. Officieel. Dat heeft men gedaan in de Nederlandse staat. Maar dat heeft de kerk óók gedaan. Men heeft zelfs zó gebroken, dat waar in de Catechismus sprake is over het leerstuk dat we van nature geneigd zijn God en onze naaste te haten, men zei: dat is ouderwets, dat zijn we nu te boven; we hebben nu vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Wie heeft er tegen geprotesteerd in ons vaderland? Ik geloof één ouderling, uit Arnhem. Voor de rest is er in heel de kerk geen stem gehoord. Ik heb er ten minste nooit van gelezen of van gehoord. Van Sliedrecht weet ik dit (van mijn grootvader): wat nu het rusthuis is, was de pastorie van de predikant, een waar kind Gods. Die man hebben ze, na eerst om de vrijheidsboom te hebben gedanst, het dorp uitgejaagd en al z'n boeken hebben ze in de tuin van de pastorie verbrand. Dat is dan maar één geval.

Er is toen een grote ellende op gevolgd. Want men had de zogenaamde "vrienden" in het land geroepen, maar die hebben heel Nederland léég geroofd en tot in de diepste armoede gebracht. Toen is Napoleon gekomen, en wij zijn ingelijfd bij Frankrijk. Ten laatste heeft God uitkomst gegeven van de tirannieke macht. Toen heeft men wel naar Engeland gezonden om de zoon van Prins Willem V (die het land had moeten verlaten toen de Fransen kwamen en vertrokken was zeggende: "God heeft een twist met Nederland.") terug te halen, maar men heeft nooit Christus teruggehaald! Dát is nooit gebeurd.

Wel heeft Christus bewezen dat Hij het Hoofd van Zijn kerk is en blijft, al is Hij daar buiten gezet! Want het is met de kerk zo gesteld als wij lezen in Jeremia 3. Daar lezen we van het zware oordeel van God, maar al ware het dat er maar één uit een stad of twee uit een geslacht waren die zich tot God zouden bekeren, dan zou God die brengen te Sion. Die worden dan dus in de ware gemeenschap gebracht met de kerk van alle eeuwen, die ten dele al hierboven is, in triomf, en die verder hier in de strijd is, nog verspreid over de lengte en breedte der aarde. Dan maken zij de kerk uit. En al zijn er nu nóg zoveel kerken van naam, erkend door de overheid, Christus erkent die NIET! Want de ware kerk bestaat uit de vergadering van christengelovigen, die gekocht zijn met Zijn bloed en betaald zijn met Zijn dood. Leest

daarvan in onze geloofsbelijdenis. Dan kunnen we zien wat de ware kerk is.

Nu is Christus indertijd, al was men nooit tot Hem teruggekeerd, zich als Hoofd gaan bewijzen door te gaan werken, zelfs bij predikanten (Hij heeft macht genoeg!) bij een de Cock, een Gezelle Meerburg, een Scholten en menig ander. Toen is er als een roering geweest, en wel zó dat er geen houden aan was. Er kwam voor de dag van het werk van God; waarvan men dacht dat het geheel te niet was. En aanstonds bleek ook, in wat voor gareel de kerk hier - de protestantse kerk, de Nederduitse Hervormde Gemeente - eigenlijk zat: onder de Haagse synode. Toen is lijden en verdrukking begonnen, en ze zijn waardig geacht niet alleen in de Naam van Christus te geloven, maar ook voor Hem te lijden!

Maar nu het verschil met omstreeks 1600, met de strijd tegen de Remonstranten. Toen was het zelfs al zover gekomen, dat er bij Oldebarnevelt al enige ware kinderen Gods en predikanten op de lijst stonden om opgehangen te worden. Maar toen is men niet naar de overheid gegaan met: "Krijgen wij alsjeblieft vrijheid en mogen wij een aparte kerk stichten? Dan laten wij alles varen; geef ons vrijheid. " Neen, dat hebben ze niet gedaan. Trigland zei tot Prins Maurits: "Al moeten we in koeienschuren spreken, of in varkenscotten, dan heb ik nóg genoegzaam betrouwen in Christus, dat Hij de zaken van Zijn kerk te enenmale wel óp zal nemen. Maar dat heeft men in 1834 niet gedaan. Toen heeft men aangevraagd: vrijheid van godsdienst. Dus: men was moede om voor de zaak van Christus te lijden. En dat noemt Kohlbrügge in zijn brief aan Brummelkamp zó, dat daar God hun een huis wilde bouwen, zij dat wegens deszelfs heiligheid verworpen hebben. En zó zijn de zaken. En nu zien wij de vruchten er van. Die zijn van dien aard, dat je je als het ware gaat schamen dat je Protestant bent. Scheuring op scheuring, verdeeldheid op verdeeldheid! En het oordeel van God blijft doorwerken! Want hoe is het in een gezin waar noch vader en noch moeder de kinderen opvoedt in de vreze Gods? Daar is iedereen baas. Nu is het in ons vaderland zó gesteld: men heeft met Christus gebroken en men is godsdienstig, dus men doet met het Woord. Maar men gaat niet onder het Woord staan om dat Woord met ons te laten doen.

Nu kan een ieder (het is maar een korte schets) zelf de rekening wel opmaken; dat laat God niet zitten! Want hij laat Zijn Zoon zo maar niet buiten de deur van staat en kerk zetten. En (om een woord van Luther te gebruiken) als het touw helemaal strak komt te staan, dán grijpt God in, en zegt: Ik ben er óók nog.

Zo is het dan ook geweest in Israël. En dat was wat Habakuk vreesde. Hij zag het óordeel áankomen. Met al zijn verschrikkelijkheid. En daar had hij zijn volk niet voor over. Maar hij kon God niet afvallen, daarom zat hij met de vrees. Och, dat een ieder wel bedenke; dat dát ook ons geval is. Hoe zijn wij daar persoonlijk onder? En hoe maken we het met onze naaste en met onze arme kinderen? Want het oordeel is niet af te bidden. Dat is ónmogelijk. Maar terwijl het dan niet af te bidden is, zo blijft nochtans het Woord het Woord van God. Dat is niet uitgevallen. En Zijn werk zal blijven, want in de 72e psalm wordt gesproken dat Zijn Naam zal zijn tot in eeuwigheid; dat zolang er de zon zal zijn Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant zal worden. Dat is niet te verbreken.

Nu, wij zijn dan bij elkander; het is biddag. Zullen we dan alleen bidden: "Och, God! we zijn wel onwaardig, maar mag er nog een bete broods zijn, opdat we als onwaardigen Uw goedheid daarin zouden erkennen?" Of zijn er nog hogere belangen? Namelijk: bij Christus, bij Zijn gemeente, bij de eer van God? Dan gaat de profeet Habakuk ons daarin voor met te zeggen: "Uw werk, Heere, behoud dát in het leven in het midden der jaren". En verder nog: "en maak het bekend in het midden der jaren". Daarmee bidt hij het oordeel van God niet af! Want hij voegt er bij: "in de toorn gedenk des ontfermens". Daarom, omdat Hij Verbondsgod is, en Zich in Zijn Woord heeft uitgesproken als de onveranderlijke, getrouwe God.

Wat verstaan we dan onder: "Uw werk, HEERE! behoud dat in het leven, in het midden der jaren" en wat er verder volgt? Toch dit: dat God Zich een gemeente heeft verkoren ten eeuwigen leven, en dat die gemeente op aarde zal blijven voortbestaan. Die is niet uit te roeien. Al lagen in de vervaarlijke tijd van Haman de stukken zelfs al klaar tot uitroeijing van heel dat geslacht en al stond er een paal van 50 ellen hoog, waar Mordechaï aan moest, dan heeft God nóg bewezen uitkomst te geven. Want als de tijd daar was, hebben zij, in plaats van uitgeroeid te worden, vrijheid gekregen om zich te verdedigen, en is de vijand gevallen. En zelfs (wat onmogelijk scheen): in plaats van Mordechaï kwam Haman aan de galg. Dat is dus wonderlijk gegaan.

Daarom willen we in de eerste plaats hierop wijzen, dat God, Die de Auteur, de Uitdenker is van dat verheven genadewerk, Zijn Zoon op aarde zond, Die de zaligheid heeft verworven in Zijn bittere en smartvolle arbeid, en Hem koninklijk heeft verhoogd. En al is Hij in Holland ook verworpen, Hij is gezeten aan de rechterhand Gods des Vaders. En daar zal Hij blijven, tot aan de jongste dag. En waartoe heeft God Zijn Zoon zo uitnemend zeer verhoogd? Daarvan zegt Hellenbroek in zijn vragenboekje: om ons Zijn weldaden toe te passen. Dus: om Zich als Hoofd van Zijn kerk op deze aarde te bewijzen, ten spijt van alle macht der hel! Maar tot eeuwige lof en dankzegging aan Zijn Naam. Vervolgens worden de weldaden onderscheiden in weldaden in dit leven en weldaden na dit leven. De weldaden in dit leven zijn roeping, rechtvaardigmaking en heiligmaking. Let wel, hoe we gesproken hebben dat de profeet het óordeel niet kon afbidden: maar wel inroepen dat er openbaar zou worden en zou doorgaan van de staat van Christus als Hoofd van Zijn kerk, waardoor gewrocht zou worden, dat er zondaren worden geroepen, gerechtvaardigd en geheiligd, opdat nochtans de kerk als kerk openbaar zou worden en blijven onder alle oordeel en gericht op dit benedenrond. Nu zegt men wel in deze tijd: "Ooh, de hemel is zo ver weg! Want kijk eens, je hóórt zo niet meer van dat werk; en die "grote stukken" die beleefde het 'oude volk' ". Ja maar, ho eens even; hoeveel kerken zijn er? Er is toch maar één ware kerk, waarvan een deel hier in strijd is, en een deel hierboven in triomf en heerlijkheid? Dat men spreekt over 'het oude volk'; och, als wij de weg der ganse aarde zijn gegaan, dan spreekt men na enige tijd ook van ons als van het 'oude volk'. Dat is dus niet steekhoudend. We hebben het Woord van God en God is onveranderlijk, en Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid. Daarom wens ik een ieder op te wekken tot gebed. Geen gebed van: "mocht het" en "kon het" om het oordeel af te bidden! Want dat kun je net zo goed laten; dat doet God tóch niet. Hij gaat toch door. Hij zoekt de eer van Zijn Zoon. Maar daar we dan hier zijn waar de troon des satans is en we Nederlanders zijn, en een ieder zijn naaste heeft: man, vrouw, kinderen, broers, zusters, vrienden, gemeenschap, enzovoorts, dan ligt dit op ons pad, dat we de binnenkameren opzoeken in een tijd zoals nu en niet alleen eens voor een gelegenheid met een biddag bij elkander komen voor gebed, maar dat wij ook in gebed zijn in de binnenkameren om van God af te bedelen dat Zijn werk zijn loop blijft houden, dat God zondaars roept en trekt ten eeuwigen leven. Kijk eens, Hij wil er om verzocht worden, dat Hij het hun doe. En dit kunnen wij u wel verzekeren: wat Zijn liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet. Als God zondaars wil roepen, en ze wil rechtvaardigen, ze wil heiligen, en Hij dienaars wil uitstoten in Zijn oogst, en Hij wil Zijn kerk doen bloeien, dan is dat nergens door tegen te houden. Zelfs leert de geschiedenis, dat in de tijden van de grootste druk Zijn kerk in het bijzonder heeft gebloeid, en de werken van Zijn genade in al hun schoonheid en heerlijkheid openbaar zijn geworden.

Toe, de tijd is voorbij, dus we moeten nu afbreken. Laat ons dan als God het geeft vanmiddag stil staan bij het werk waarvan de profeet gebeden heeft dat God het in het leven wilde houden in het midden der jaren én bekend maken in het midden der jaren.

Dat een ieder dan voor zichzelf toezie, en zichzelf onderzoekte hoe hij staat tegenover die reine, vlekkeloze Majesteit. In de eerste plaats geldt: is er bij mij vernedering, verslagenheid onder mijn zonden? Welke plaats neem ik in? Eer ik mijn Schepper? Verwerp ik mijzelf? Eer ik Christus in Zijn werken? Werp ik mijn eigen werken weg?

Onderzoek een ieder dat eens voor zich. En dat we dan in alles te rade gaan met Gods Woord en met Zijn leer. Want dat Woord houdt stand in eeuwigheid, het zal geen duimbreed wijken.

In zoverre we genade verkregen hebben zo behoeven we niet als lediggangers over de aarde te gaan, maar ligt er een roeping op ons, namelijk dat, daar ons de toegang geopend is tot in het heiligdom, wij dat rein zoeken te bewaren en aan de troon bij God te zijn, om het goede te zoeken. Mag ik een ieder opwekken tot dat einde? Want in mij woont: ik zal ook zelf heen gaan en dat zoeken.

Schenke God ons zijn genade, om Zijns verbonds wil. Amen.

Zingen. Psalm 105 : 5

Zegen.

Gaat dan heen in vrede en ontvangt de zegen des HEEREN.

De genade van onzen Heere Jezus Christus, de liefde Gods des Vaders en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes zij en blijve met u.

Amen.